

CRÍTICA

La vida gastada

ANDREU COMILA

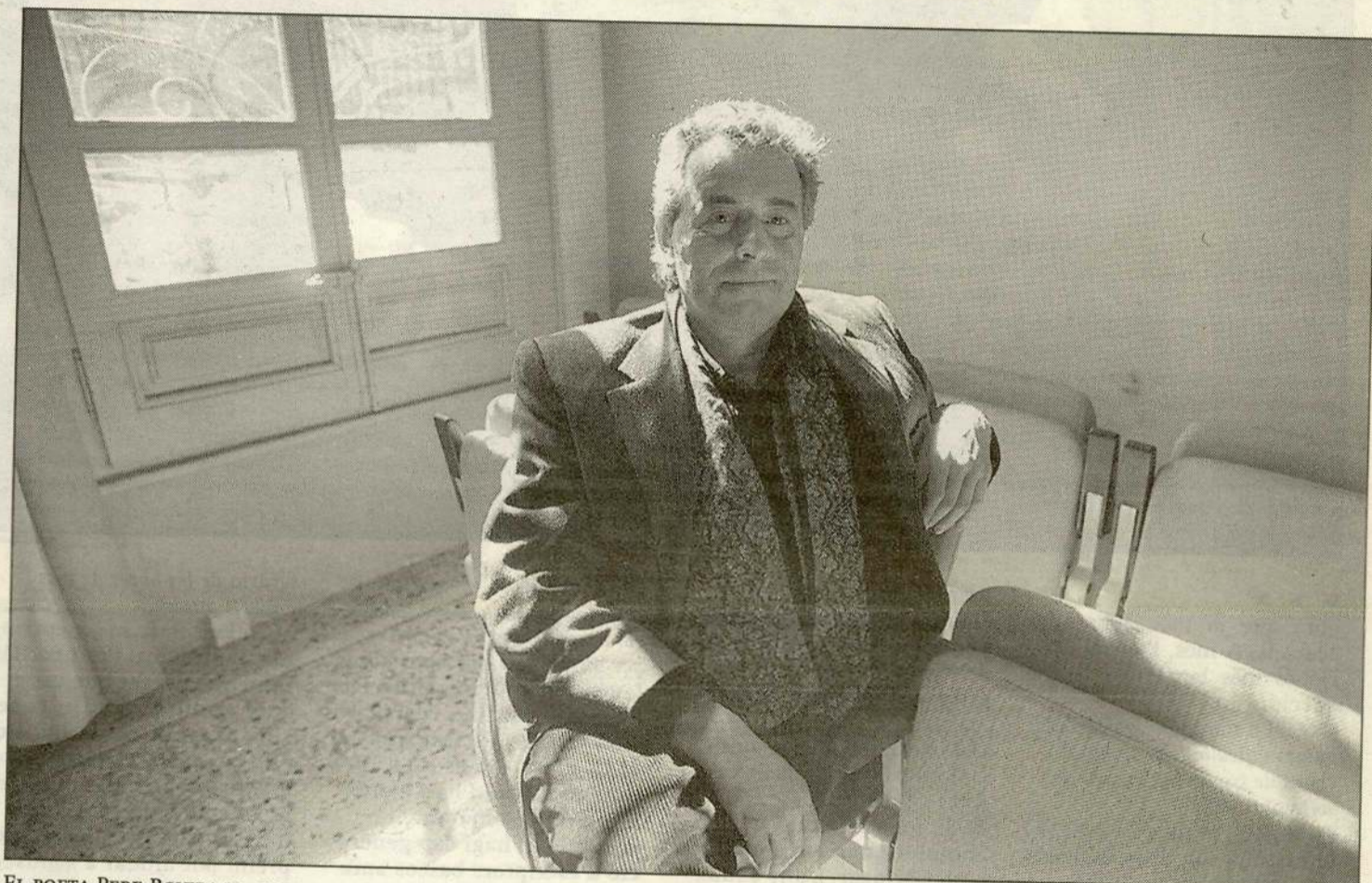
POESIA

Pere Rovira, *La mar de dins*.
Premi Carles Riba 2002.
PROA. Barcelona, 2003.

Pere Rovira (Vila-seca de Solcina, 1947), com a bon coneixedor que és de l'obra de Jaime Gil de Biedma, sembla haver copsat a la perfecció aquell vers de l'autor de *Las personas del verbo*, quan diu que li ha arribat el moment de pensar, "que el hecho de vivir exige algo". Un desenvolupament personal que passa, en el cas de Rovira, per un treball introspectiu acurat a través de l'extensa reflexió que fa sobre la mort, ara que té més de 50 anys i està, segons reconeix, molt més a prop del final que del principi.

Aquesta exigència que es marca el poeta queda reflectida al seu quart poemari, *La mar de dins*, guanyador de l'última edició del premi Carles Riba, el presumptament més important de la lírica catalana moderna. Un llibre on es pot percebre clarament que Pere Rovira ha assolit allò a què aspiren la majoria dels poetes, la maduresa, i que li ha arribat el moment de fer una crítica de la vida que és, com diu Wordsworth, l'element fonamental de tota poesia. Parlar de la mort és, en definitiva, parlar de la vida.

La mort constitueix un dels grans temes de la literatura universal i l'objecte recurrent més sovintejat pels poetes madurs. En català, el cas d'Andreu Vidal n'és una excepció, ja que amb només 25 anys va ordinar dels llibres cabdals amb la Parca com a eix vertebrador: *Necropsia* (1984). Però si Vidal pren l'obra de Paul Celan, críptica i extrema, com un dels seus principals referents (ho va fer potser encara millor, anys després, amb *L'animal que no existeix*), Rovira s'aferra a un altre model, una mica més optimista, el que engega Thomas Hardy i té en Robert Lowell i Philip Larkin dos dels seus màxims exponents contemporanis. No és d'estranyar, doncs, que l'autor de *La mar de dins* posi el vers de Lowell "love is resurrection" al principi del volum. L'exaltació que fa, durant tot el llibre, de la necessitat de gaudir dels instants de la nostra existència ens

EL POETA PERE ROVIRA VA GUANYAR EL PREMI CARLES RIBA DEL 2002 AMB 'LA MAR DE DINS'

dóna la clau per saber que mentre parla de la mort parla d'ell mateix i de l'ésser humà, acorralat davant d'un horitzó fulminant, però amb molts moments per desempallegar-se d'aquesta llosa persistent.

Rovira, de fet, rebutja de ple l'anomenada poesia de l'experiència "perquè la poesia no recupera res", que diu al seu poema *L'Emília canta*: l'experiència de poc serveix quan la mort és el tema. Així, s'emmarca clarament dins això del *realisme líric* que es va encunyar per descriure Hardy, tot i que l'objecte triat posseeix unes connotacions romàntiques que aquest rebutjaria.

DUES PARTS RELACIONADES

L'autor divideix el poemari en dues parts que s'alimenten mútuament. La primera, *Literatura*, conté composicions més heterogènies que la segona, *La mar de dins*, que és veritablement el motiu de l'obra i a on desenvolupa el seu motiu principal. A la primera secció, el poeta teoritza sobre tot allò que el porta a escriure, es despulla com a escriptor i com a persona, s'adreça a un lector determinat i ens exposa quins són els noms que estima, a banda

d'introduir dos poemes no propis, és a dir, dues *versions lliures*: l'una del poema *Strange fruit*, de Lewis Allen, que va cantar Billie Holliday; l'altra, *Child wife*, de Paul Verlaine. La inclusió d'aquest darrer s'avé perfectament amb el seu ideari artístic i la seva aposta per l'alta poesia. D'aquí que destaquí, en el poema titulat *Baudelaire*, que el que l'atreu de l'autor de *Les flors del mal* és la seva "perdurable bellesa". Perquè el poeta, Pere Rovira, escriu barallant-se amb la pena, per aprendre a creure's un moment, com diu ell utilitzant la segona persona a *Motius*. "Has escrit / perquè et fa por morir, per ser més lliure, / per odi, per diners, per orgull", apunta abans al mateix poema.

En tota aquesta primera part de *La mar de dins*, la mort se'n apareix com una cosa que sobrevola els versos sense deixar-se veure gaire, ja que la reflexió és al voltant de la literatura. Això no obstant, l'últim poema de la secció, *El rellotge de sol*, ens introdueix de ple en el que serà la segona secció, a banda d'oferir-nos una de les millors composicions del recull, malgrat la manca d'un rigor formal (versos de nou o

tretze síl·labes en un poema construït a base de decasíl·labs) que sobresurt a altres punts del volum. Aquí, l'autor es desdobra i és alhora rellotge i caminant. "Ja no fa cas ningú de la meua hora", comença el poema amb ell esdevingut rellotge de sol, viu i clar, tot i l'ostracisme a què és sotmès per ser portador d'una ciència vella (la poesia), enterrada per la modernitat. Tanmateix, li recorda al caminant que, si du sort i ho desitja, qui il·lumina les seves hores també el guarirà cap al final dels seus dies: "I quan mori el teu nom sobre una pedra, / que algú vulgui mirar-lo amb pietat".

AMB PIETAT FILIAL

Aquesta pietat filial -no de llàstima, sinó d'amor- que demana el poeta per a ell, per a la humanitat, també la reclama per als vells del primer poema de la segona secció (*Els vells de la platja*), per als que "caminen vora l'aigua" i "miren les onades com si miressin sang". Rovira gairebé ja se sent part d'ells i per això titula la segona part del seu poemari i el llibre sencera *La mar de dins*, amb la mar com a símbol de la mort i ell com a figura que desenvolupa

la seva concepció de la tragèdia, conscient d'haver-la viscuda i de la impossibilitat de lluita. "No ploris per l'edat que ja no és teva, / ni per la que s'acosta, que és eterna. / No ploris per la mort ni per la vida, / ni resis a la sort: no pots guanyar", ens diu a *Insomni*. Aquest estat, el punt mig entre la son i la vigília, és el que expressa millor les pors del poeta, de l'home, indefugibles i letals. "Dorm que ja surt el sol que et matarà", es tanca el poema. Potser Borges ens explica el que ens vol dir Rovira en una estrofa d'*Arte poètica*: "Sentir que la vigília es otro sueño / que sueña no soñar y que la muerte / que teme nuestra carne es esa muerte / de cada noche, que se llama sueño".

Malgrat aquest to fatalista, aquests poemes de la segona secció de *La mar de dins* també vessen un cert toc d'optimisme, com s'ha esmentat abans -això que el separa del Romanticisme-, gràcies a l'exaltació del moment i, sobretot, de l'amor, refugi que fa l'home immortal per uns segons davant la Dalla. Una mostra perfecta d'això és *Oració per a J.M.R.*, en què el poeta li demana a la "música de l'amor" que li torni "una mica d'instant".